

Posouzení fyzického stavu a vypracování restaurátorského záměru

Objekt: kniha, původní celousňová vazba s dřevěnými deskami

Titul: tzv. Melanrichova Bible

Datace: 1570

Formát: 2°; folio

Přírůstkové číslo: 1 18 32451

Zadavatel: Muzeum Vysočiny Třebíč

Stručný popis objektu: Starý tisk z roku 1570. Kniha s původní renesanční knižní vazbou s dřevěnými deskami. Dochovaná pouze jedna z desek. Na pokryv byla použita tříslm činěná useň (teletina?). Povrch desky zdoben slepotiskem jednoduché rámové kompozice. Na desce se nachází 4 původní renesanční nárožnice s puklou zdobené ražením. Vazba byla uzavírána pomocí jedné háčkové spony, pravděpodobně se štítkem s kolíčkovou záchytkou. Ze spony se však dochovaly pouze stopy/otisky na desce a díry po hřebíčcích. Bukové dřevěné desky. Deska na blok nasazena provlečením vazů a zakolíčkováním.

Blok vyšit na čtyři pravé dvojité motouzové vazy a dva zapošívací stehy. Šití je vedenou průběžně každou složkou. Bez podrobnějšího průzkumu není možné určit, zdali byl blok opatřen kapitálkem.

Na první pohled je patrný alarmující fyzický stav celé knihy. Došlo zde jak k rozsáhlému poškození vazby, tak i samotného bloku. Z vazby se dochovala pouze jedna z desek, a i ta je od bloku oddělena. Usňový pokryv je poškrábán a odřen v celé ploše desky. U hřbetní strany došlo k velké ztrátě usně. Z kování se dochovaly pouze 4 nárožnice. Ty jsou silně znečištěné a u dvou z nich jsou pukly prodřené. Organizmus šití je rozvolněn. K nejhoršímu poškození struktury šití a uvolňování složek došlo z poloviny síly bloku. U uvolněných složek tak došlo k rozsáhlému poškození mechanického charakteru. Papír je dále poškozen zateklinami a skvrnami. Titulní list a část bloku chybí.

Vypracoval: Mgr. BcA. Radomír Slovík, restaurátor papíru, knižní vazby a dokumentů, Suchá 31, 570 01 Litomyšl, IČO: 75122561; povolení MK ČR k restaurování: čj. 14736/2005.

Restaurátorský záměr rozpracovaný do jednotlivých pracovních kroků

Záměr byl vypracován na základě vizuálního zhodnocení stavu objektu. Kniha si bude vyžadovat komplexní restaurátorský zákrok.

1. Fotodokumentace stavu knihy před a v průběhu restaurování.
2. Průzkum fyzického stavu a míry poškození objektu (měření pH papírové podložky; identifikace usně; určení stupně koherence a teploty smrštění kolagenových vláken usňového pokryvu; zkoušky rozpíjivosti barevných vrstev; zkoušky stability barevných vrstev; ...).
3. Kontrola uspořádání bloku a následné rozebrání bloku na jednotlivé složky/dvoulisty.
4. Mechanické čištění jednotlivých dvoulistů suchou cestou (guma wallmaster, muzejní vysávač), v případě sprašování barevných vrstev bude provedeno

- suché čištění v omezené formě (jemným štětcem), nebo zcela vyloučeno – v návaznosti na zjištění z průzkumu bude rozhodnuto o nutnosti zařazení procesu trvalé fixace poškozených barevných vrstev (pravděpodobně roztokem vyziny).
5. Zkoušky mokrého čištění a nutnosti doklizení papírové podložky; samotný proces čištění ve vodní lázni (v případě barevných vrstev reagujících na vodu bude přistoupeno k jejich přechodnému fixování pomocí taveniny Cyklododekanu).
 6. Neutralizace – v případě, že proces mokrého čištění nepovede k dostatečné úpravě hodnoty pH papíru, bude zařazen proces odkyselení za použití obohacené vody (demineralizovaná voda obohacená o ionty vápníku a hořčíku).
 7. Doklizení jednotlivých dvoulistů – nutnost zákroku a koncentrace roztoku bude vycházet z výsledku zkoušek.
 8. Zpevnění a oprava mechanicky poškozených částí listů, doplnění ztrát papírové podložky tónovanou papírovinou (doléváním) a japonským papírem (lepení 4% Tylose MH 6000).
 9. Kompletizace bloku (bez doplňování ztracených složek – není s přihlédnutím k absenci usňového pokryvu na hřbetu nutné), vyšití knižního bloku dle dochovaného systému.
 10. Restaurování knižní vazby: demontáž kování; mechanické a chemické čištění kování (destilovaná voda, Chelaton III), následně bude provedena konzervace včelím voskem; uvolnění pokryvu od desek vazby (suchou cestou); čištění usňového pokryvu suchou cestou; chemické čištění pomocí destilované vody a tenzidu (Alvolu) – vše ovšem po zhodnocení výsledků odborných analýz k stavu usně; tmelení a oprava poškozených lepenkových desek.
 11. Rekonstrukce ztracené desky – bukové dřevo zpracování bude analogicky vycházet z dochované desky.
 12. Nasazení desek na blok (původním způsobem).
 13. Vzhledem k rozsáhlým ztrátám dochovaného pokryvu dojde k celoplošné aplikaci nového usňového pokryvu (tříslem činěná useň – typ dle výsledků identifikace dochované usně).
 14. Aplikace dochované usně a nasazení zrestaurovaného a zakonzervovaného kování; ztracené kování nebude rekonstruováno.
 15. Podlepení přideští.
 16. Fotodokumentace stavu po restaurování.
 17. Vypracování restaurátorské dokumentace.

V Litomyšli 17. 1. 2020

Mgr. BcA. Radomír Slovik

Fotodokumentace současného stavu objektu

